

Ірина Бірюкова,
ORCID.ORG/ 0000-0001-5026-6948,
магістр історії,
аспірантка кафедри археології та етнології України,
факультет історії та філософії
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова
bibliowave@ukr.net

ЦИФРОВІ ПРОЄКТИ ЯК СКЛАДОВА КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

Анотація

На сучасному етапі розвитку культурно-просвітницької діяльності бібліотек суттєво активізувалося впровадження інноваційних форм роботи із використанням інформаційно-комп'ютерних технологій. Основними напрямками діяльності Одеської національної наукової бібліотеки, що є одним із провідних культурних, освітніх, науково-інформаційних закладів України, є обслуговування користувачів, інформаційна діяльність, формування документних ресурсів та їх збереження, соціокультурна діяльність, наукова діяльність, співпраця з вітчизняними та зарубіжними бібліотеками, науковими інституціями й освітніми закладами, міжнародне бібліотечне співробітництво та інші. Кожен із цих напрямів тією чи іншою мірою реалізується через цифрові проєкти, які втілюються із застосуванням інформаційно-комп'ютерних технологій та відповідають всім основним функціями соціокультурної діяльності, до яких належать інформаційно-просвітницька, пізнавальна, культурно-виховна, комунікативно-організаційна, практично-дієва, розважальна, естетична, творча, релаксаційна тощо.

Ключові слова: Одеська національна наукова бібліотека, культурно-просвітницька робота бібліотек, цифрові проєкти, цифровізація бібліотечних послуг, інформаційно-бібліотечна діяльність, електронні ресурси, віртуальні бібліотечні сервіси

Iryna Biriukova,
ORCID.ORG/ 0000-0001-5026-6948,
Master of history,
graduate student of the
Department of Archaeology and Ethnology of Ukraine,
Faculty of History and Philosophy
Odesa I. I. Mechnikov National University
(Ukraine, Odesa)
bibliowave@ukr.net

DIGITAL PROJECTS AS A COMPONENT OF CULTURAL AND EDUCATIONAL ACTIVITY OF ODESA NATIONAL SCIENTIFIC LIBRARY

Summary

At the modern stage of development of cultural and educational activities of libraries, the introduction of innovative forms of work with the use of information and computer technologies has significantly intensified. The main activities of Odesa National Scientific Library, which is one of the leading cultural, educational, scientific and information institutions of Ukraine, are customer service, information activities, the formation of documentary resources and their preservation, socio-cultural activities, research, cooperation with domestic and foreign libraries, research and educational institutions, international library cooperation and others. Each of these areas is to some extent fulfilled through digital projects implemented with the use of computer information technology, and match all the main functions of socio-cultural activities, which include information, cognitive, cultural and educational, communicative and organizational, practical, entertaining, aesthetic, creative, relaxing, etc.

Among the most effective digital projects are projects of web portal development (*odnb.odessa.ua*), project sites "Virtual Museum of the History of the ONSL", "Digital collection of ONSL publications", "Digital Library" Treasures of Ukraine", "Old Engraving", a virtual exhibit of new arrivals, an electronic catalog, collections of databases on local lore, and ONSL content on social networks are also very popular.

Thanks to these projects, ONSL actively implements and develops virtual services, trying to provide information, research, educational, cultural and other needs of library users by means of information and telecommunication technologies, in particular:

- provides online a significant array of information about the composition and structure of library collections through the reference and search engines of electronic catalogs;

- ensures the functioning of the web portal and the 24/7 availability of e-library, digital collections, in particular, digitized documents from the library, which strengthens Ukraine's integration into the European and world information space, including worthy representation of the historical and cultural heritage of Ukraine;

- promotes digital resources of libraries, archives, museums of Ukraine and the world to help scholars and educators;

- provides reference assistance in finding and selecting sources of information through virtual reference services;

- accepts and completes orders for electronic delivery of documents,

- accepts and completes orders for indexing documents according to UDC system;

- organizes and implements a significant number of online projects aimed at meeting research, educational, cultural and other needs of citizens;

- promotes the acquisition of digital literacy skills, the use of digital data;

- studies and makes available new ideas online, practices initiated in library institutions during quarantine period, information on best international practices;

- actively communicates with users and colleagues on social networks.

Key words: Odesa National Scientific Library, cultural and educational work of libraries, digital projects, digitization of library services, information and library activities, digital resources, virtual library services.

Постановка проблеми. Масову роботу, культурно-просвітницьку, культурно-дозвілльєву та соціокультурну діяльність бібліотек сучасні бібліотекознавці часто розглядають як синоніми. Під ними розуміють професійні терміни, якими характеризується діяльність бібліотек, спрямована на формування гуманістичного світогляду та культури, моральних та етичних цінностей через популяризацію документних ресурсів бібліотек і найкращих надбань суспільства в галузях науки, культури, мистецтва, літератури; на задоволення і розвиток культурних потреб та інтересів як окремої особистості, так і соціуму загалом. До питань, присвячених культурно-просвітницькій діяльності бібліотек, у своїх працях зверталися українські дослідники Л. Віжічаніна, Т. Гранчак, Т. Добко, Л. Дубровіна, С. Кирій, Н. Кушнарєнко, Т. Новальська, О. Матвійчук, Н. Солонська, Т. Сидорєнко, зокрема до соціокультурної діяльності наукових бібліотек – О. Башун, О. Баюш, Н. Захарова, Т. Коваль, М. Слободяник.

Найпоширенішим визначенням «соціокультурної діяльності» є запропоноване дослідницею О. Матвійчук (Матвійчук, 2010: 134–139) – «Соціокультурна діяльність бібліотек – це цілеспрямована і спеціально

організована книгозбірнею як соціальним інститутом система дій і заходів, метою яких є сприяння вдосконаленню інтелектуального, матеріального та естетично-духовного стану суспільства шляхом доведення до свідомості різних соціальних груп громадян, конкретних користувачів наукових знань, емпіричних фактів, естетичних і морально-етичних цінностей, акумульованих у бібліотечних документних зібраннях на різних носіях, організації виставок, творчих зустрічей із письменниками, митцями, політиками та ін.».

Мета статті. Висвітлити особливості культурно-просвітницької діяльності Одеської національної наукової бібліотеки в умовах цифровізації інформаційно-бібліотечних ресурсів та сервісів.

Виклад основного матеріалу. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» визначає бібліотеку як інформаційний, культурний, освітній заклад (установа, організація) або структурний підрозділ, що має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації, головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотеки» (Відомості Верховної Ради України, 1995: ст. 45).

У відповідності до Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 р., затвердженої Постановою КМУ № 219-р від 23 березня 2016 р., бібліотеки є «... базовим елементом культурної, наукової, освітньої, інформаційної інфраструктури держави. Вони важливі для розвитку інформаційної та мовної культури суспільства, патріотичного, правового та екологічного виховання, формування стійкого інтересу до вивчення та розуміння національної історії та культури. Бібліотеки сприяють розбудові читаючої, мислячої та освіченої нації, спроможної практично втілювати набуті знання та досвід у розбудову незалежної України» (Стратегія розвитку бібліотечної справи, 2016: № 219-р).

З огляду на ці нормативні документи можна визначити три основні функції бібліотеки: інформаційну, освітню та культурну (культурно-просвітницьку).

Бібліотекознавець Т. Сидоренко (Сидоренко, 2015: 272–274) визначає такі етапи розвитку культурно-просвітницької діяльності бібліотек Півдня України від середини ХІХ ст. до сучасності:

- 1) становлення культурно-просвітницької діяльності бібліотеки (друга половина ХІХ ст. – 1917 р.);
- 2) культурно-просвітницька діяльність бібліотеки (1917–1920 рр.);
- 3) масова, політико-просвітницька робота (20–30-ті рр. ХХ ст.);
- 4) культурно-масова робота (50–70-ті рр. ХХ ст.);
- 5) культурно-просвітницька робота (80–90-ті рр. ХХ ст.);
- 6) культурно-дозвіллева і соціокультурна діяльність (кінець ХХ–ХХІ ст.).

Кожен з етапів має свої специфічні особливості та форми залучення до систематичного читання певних верств населення, зокрема шостий із наведених етапів розвитку культурно-просвітницької діяльності бібліотек науковці та практики окреслили як етап культурно-дозвіллевої та соціокультурної діяльності (кінець ХХ–ХХІ ст.). Це період активізації культурно-просвітницької діяльності бібліотек, зокрема впровадження інноваційних форм роботи, проєктної діяльності книгозбірень різних типів і видів, самостійної та творчої роботи щодо вибору форм і методів популяризації, використання інформаційних технологій, що дозволило створювати сайти бібліотек, різноманітні мережеві виставки, презентації, проводити онлайн-заходи, надавати віртуальні довідки, здійснювати дистанційне обслуговування, формувати бази даних, електронні каталоги тощо.

За визначенням «Української бібліотечної енциклопедії», «сучасну соціокультурну діяльність можна представити у вигляді формули: культурна діяльність = творча діяльність + комунікаційна діяльність. Метою соціокультурної діяльності бібліотек є організація раціонального та змістовного дозвілля читачів (користувачів), задоволення та розвиток їх культурних потреб, створення умов для самореалізації та самоосвіти кожного індивідуума, розкриття його здібностей, самовдосконалення та аматорської творчості в рамках вільного часу».

Культурно-просвітницька діяльність Одеської національної наукової бібліотеки (ОННБ) має певні особливості та відмінності порівняно з пересічною публічною бібліотекою. Упродовж ХІХ–ХХІ ст. зміст і форми бібліотечної роботи цієї книгозбірні зазнавали фундаментальних змін, тісно пов'язаних із соціальною затребуваністю, державним баченням ролі бібліотек у національно-культурному розвитку країни, необхідністю популяризації здобутків вітчизняної та світової науки, культури, освіти тощо.

Пріоритети, напрями та зміст культурно-просвітницької діяльності ОННБ, яка є провідним культурним, освітнім, науково-інформаційним закладом, що здійснює функції науково-дослідного, методичного та координаційного центру з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства, визначаються та реалізуються у відповідності до Статуту (Статут Одеської національної наукової бібліотеки, 2020).

ОННБ – найстаріша публічна книгозбірня України, заснована в 1829 р. Універсальна за складом фонду, публічна за формами обслуговування, бібліотека бере участь у розробленні державної політики в галузі бібліотечної справи України та її реалізації. Завдяки унікальності книжкового фонду, інформаційному потенціалу та високопрофесійному кадровому складу колективу книгозбірня посідає одне з провідних місць серед публічних бібліотек світу.

Пріоритетними завданнями діяльності ОННБ є: забезпечення реалізації прав громадян на знання, освіту, користування культурними досягненнями та загальнодоступність інформаційних ресурсів; інформаційне забезпечення сталого розвитку суспільства, розвитку національної і світової науки та культури; формування єдиного науково-інформаційного простору України; сприяння науковій, науково-технічній, культурній, професійній, виробничій діяльності, підвищення загальноосвітнього та фахового рівня користувачів, входження України у світовий культурний та інформаційний простір тощо.

Основними напрямками діяльності бібліотеки є:

- обслуговування користувачів;

- інформаційна діяльність;
- формування документних ресурсів та їх збереження;
- соціокультурна діяльність;
- наукова діяльність;
- співпраця з вітчизняними та зарубіжними бібліотеками, науковими інституціями, освітніми закладами;
- міжнародне бібліотечне співробітництво та інші.

Кожен із цих напрямів тією чи іншою мірою реалізується через проєкти, що втілюються із застосуванням інформаційних комп'ютерних технологій. Серед найбільш дієвих цифрових проєктів варто відзначити: веб-портал «Одеська національна наукова бібліотека», сайти «Електронна бібліотека «Скарби України», «Старовинна гравюра», «Віртуальний музей історії ОННБ», «Електронна колекція видань ОННБ». Неабияку популярність мають також електронний каталог, колекції баз даних краєзнавчої тематики, віртуальна виставка нових надходжень, контент ОННБ у соцмережах.

Офіційний вебсайт ОННБ діє з січня 2011 р., і наразі його діяльність відповідає рівню вебпорталу (у визначенні ДСТУ 7448:2013) (Інформація і документація, 2014). Він розміщений за доменною адресою **odnb.odessa.ua** та організований як точка доступу до інтегрованих електронних ресурсів та інформаційних послуг користувачам ОННБ (Скарбниця культури. Музей історії ОННБ, 2020). Щорічно його відвідують 100–120 тис. користувачів, середній щорічний показник – 2,5 млн звернень. Утворений для забезпечення реалізації прав громадян на знання, освіту, користування досягненнями культури та загальнодоступність інформаційних ресурсів, для поглиблення інформаційної взаємодії з громадськістю, урядовими й неурядовими організаціями України та світу, зміцнення професійної співпраці у галузі бібліотечної справи, популяризації діяльності ОННБ як провідного культурного, освітнього, науково-інформаційного закладу країни, вебсайт є офіційним джерелом інформації про діяльність ОННБ. Структура вебсайта враховує основні напрями діяльності бібліотеки як науково-інформаційного, культурно-освітнього та науково-

методичного центру півдня України. Так, головними інформаційно-ресурсними компонентами вебпорталу ОННБ є: довідкова інформація про ОННБ; електронна бібліотека ОННБ; електронний каталог ОННБ; електронні ресурси «Електронна бібліотека “Скарби України”», «Старовинна гравюра», «Віртуальний музей історії ОННБ», «Віртуальна виставка нових надходжень»; інформаційно-документний компонент професійного спрямування «Діловий кейс бібліотекаря»; компонент бібліотечних сервісів для віддаленого користувача; віртуальна довідкова служба; електронна доставка документів; індексування документів за УДК; реєстрація користувача.

У 2018–2019 рр. бібліотека за сприяння Українського культурного фонду реалізувала потужні інноваційні проекти, які здобули світове визнання. Серед них – проєкт «Старовинна гравюра – культурна спадщина України» (odnb.odessa.ua/gravures), у рамках якого вперше масштабно представлено результати багаторічної копіїткої праці бібліотечних фахівців з наукового опрацювання колекції унікальних гравюр майстрів з Англії, Італії, Нідерландів, Німеччини, України, Франції XVI–XIX ст., що зберігаються у фонді ОННБ. Це забезпечило віддалений доступ до них шанувальникам мистецтва, дослідникам української та світової культури, мистецтвознавцям, історикам, працівникам музеїв, реставраторам, бібліотекарям усього світу (Бірюкова, 2019: 29–34).

З 2019 р. за сприяння Українського культурного фонду реалізується ще один проєкт – «Скарби України: цифрова колекція книжкових пам’яток у фонді Одеської національної наукової бібліотеки» (odnb.odessa.ua/rarities), який забезпечує віддалений доступ до найцінніших рідкісних книжкових пам’яток із фондів ОННБ, які становлять виняткову історико-культурну цінність. На першому етапі втілення проєкту планується оцифрування україномовних видань 1801–1922 рр. видання, незалежно від території їх надрукування, а також та будь-яких інших видань, що вийшли на території сучасної України протягом 1801–1860 рр. Після опрацювання документів за такими критеріями цифрова бібліотека буде поповнюватися документами, які визначені «Порядком відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань до Державного реєстру

національного культурного надбання» (затвердженого наказом Міністерства культури України № 437 від 14.06.2016 р.) і підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання. Проект «Скарби України: цифрова колекція книжкових пам'яток у фонді Одеської національної наукової бібліотеки» слугуватиме створенню страхового фонду книжкових пам'яток, які підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання; забезпеченню вільного віддаленого доступу до документів із фонду бібліотеки; задоволенню культурних, освітніх, інформаційних, науково-дослідних та інших потреб користувачів; поширенню інформації про культурне надбання України, впровадженню сучасних інформаційних технологій у діяльність бібліотеки, створенню сегменту Української цифрової бібліотеки.

Одним із найпопулярніших електронних ресурсів є електронний каталог бібліотеки, який уможливорює онлайн доступ у режимі 24/7 до значного масиву відомостей про склад і структуру бібліотечних фондів та є бібліографічною базою даних, що програмно пов'язана з електронною бібліотекою та цифровими колекціями ОННБ. В електронному каталозі – подано бібліографічні описи документів певного фонду чи декількох фондів із зазначенням місця зберігання документів (за ДСТУ 5034:2008).

Станом на 01.01.2020 р. електронний каталог містить 427, 6 тис бібліографічних записів та відображає наявні документні ресурси, що надійшли до фонду ОННБ з 2001 р., а також записи, внесені в рамках часткової ретрокаталогізації підсобних фондів відділів бібліотеки та рідкісних видань (з 1586 р.).

База даних краєзнавчої тематики станом на 01.01.2020 р. містить 756 888 записів повнотекстових версій періодичних видань і наукових збірників 1996–2020 рр., згрупованих за колекціями: Одеські ЗМІ ; Українські ЗМІ; Регіональні ЗМІ; Одеса; Мистецтво та культура; Спортивна Одеса; Суспільство; Видатні особистості; Екологія; Адресно-довідкові (Одеса).

Електронна бібліотека ОННБ програмно пов'язана з електронним каталогом – базою даних, яка містить повнотекстові електронні версії видань ОННБ, документів з електронних носіїв, отриманих бібліотекою від авторів та/або як обов'язковий примірник тощо. Вона є інтегрованою інформаційною системою, що включає фонд електронних ресурсів, каталог на фонд електронних ресурсів і комплекс апаратно-програмних засобів, котрі підтримують стабільне функціонування інформаційно-пошукової системи та дають можливість оперативного поповнення, реєстрації, довготривалого зберігання фонду електронної бібліотеки (ЕБ) та розподіленого доступу до нього через мережу Інтернет. Основною складовою ЕБ відкритого доступу є електронні ресурси, створені підрозділами ОННБ (методичні рекомендації, збірники матеріалів, бібліографічні покажчики, списки, довідки, огляди тощо), згруповані в рубриці «Видання ОННБ» за темами: «Методичні посібники», «Серія "Вчені вузів Одеси" (заснована 1994 р.)», «Серія "Вчені Одеси" (заснована 1957 р.)», «Серія "Краєзнавці Одеси"», «Серія "Літературна Одеса" (заснована 1973 р.)», «Серія "Письменники Одеси" (заснована 1980 р.)» тощо. Станом на 01.01.2020 р. ЕБ містить 250 повнотекстових документів (із них відкритого доступу – 156 документів, локального доступу – 94). До ЕБ обмеженого доступу включаються документи з електронних носіїв, отриманих бібліотекою від авторів та/або як обов'язковий примірник тощо.

Окрім цього, з метою виключення з процесів обслуговування користувачів оригіналів документів особливого історико-культурного значення, захисту пам'яток друку і писемності, документів, що користуються підвищеним попитом, а також груп документів, фізичний стан яких є незадовільним, в ОННБ створюється страховий фонд шляхом перенесення документів на цифрові носії інформації. Одними з перших оцифровано найбільш цінні й рідкісні краєзнавчі книжкові та періодичні видання: газети «Одесский вестник» (1830–1835, 1862 рр.), «Ведомости Одесского Градоначальства» (1870–1877 рр.), «Херсонские епархиальные ведомости» (1868 р.); книги – Попруженко М. Г. Одесская Городская Публичная Библиотека 1830–1910: исторический очерк (Одесса,

1911), Исторический очерк Одессы с 1794–1803 г. (Одесса, 1885) та інші. Окрім цього, в рамках участі у корпоративному створенні інтегрованого ресурсу ЕБ «Культура України» у 2012–2019 рр. було виготовлено 4 363 електронних копій сторінок 38 видань. Загалом електронна колекція оцифрованих у 2009–2019 рр. видань включає 32442 електронних копій сторінок 108–видань з історії та культури України.

Віртуальний музей історії ОННБ (Бірюкова, 2018: 304–307) став новою формою презентації найрізноманітніших історичних артефактів, що висвітлюють історію бібліотечного закладу, його унікальних фондів та будівель тощо. Проєкт розпочато 2014 р. Музей представляє собою декілька віртуальних виставкових залів, які присвячені певним періодам історії розвитку бібліотеки. Матеріали хронологічних розділів музею структуровано за принципом дворівневого розташування. На першому рівні подається узагальнена інформація та представлено основний ілюстративний матеріал – унікальні фотографічні та документальні матеріали, що зберігаються в архіві ОННБ. У тексті кольором позначено гіперпосилання, за якими доступна більш розширена інформація другого рівня.

Історикам бібліотечної справи, краєзнавцям, широкому загалу читачів буде корисний спеціалізований розділ «Література», в якому представлено бібліографічні покажчики, довідники, матеріали тематичних наукових заходів, збірники статей та інші матеріали, що висвітлюють історію бібліотеки, життєвий шлях і творчу діяльність її фахівців тощо. Опис усіх наведених у переліку видань подано згідно з чинними правилами бібліографічного опису джерел, а самі записи супроводжуються гіперпосиланням на повнотекстову версію видання, доступну через програмний комплекс електронної бібліотеки ОННБ.

Нині повністю сформовано зміст першого та другого розділів Музею. Подальше наповнення всіх створених розділів і збагачення віртуальних експозицій залишатиметься для працівників ОННБ актуальним завданням на довгі роки, оскільки віртуальний музей як складова глобального культурно-освітнього простору у мережі Інтернет дозволяє зібрати, упорядкувати та

поєднати у логічні зв'язки інформацію найрізноманітнішого формату – текстового, звукового, графічного, відеоматеріали тощо.

Отже, переваги новітніх інформаційно-комп'ютерних технологій дозволили працівникам ОННБ створити й розмістити в мережі Інтернет оригінальний вебсайт віртуального музею історії книгозбірні, який дає можливість представити унікальні реальні документальні матеріали з історії найстарішої публічної книгозбірні України і водночас забезпечити надзвичайно високий ступінь збереженості та безпеки експонатів.

Щорічно фонд ОННБ поповнюється численними новими виданнями. З їх повним переліком можна ознайомитись в електронному каталозі ОННБ. На постійно діючому електронному ресурсі «Виставка нових надходжень» (odnb.odessa.ua/vnn) щомісяця користувачі можуть побачити понад 150–200 нових видань з питань права, техніки, економіки, мовознавства, історії, релігієзнавства, соціології, психології, (книги, посібники, словники, монографії, матеріали конференцій, періодичні наукові видання); твори художньої літератури тощо.

На сучасному етапі ОННБ активно впроваджує та розвиває віртуальні сервіси, прагнучи при цьому максимально оперативно та якісно забезпечити інформаційні, науково-дослідні, освітні, культурні та інші потреби користувачів бібліотеки засобами інформаційно-телекомунікаційних технологій, зокрема:

- удоступнює онлайн значний масив відомостей про склад і структуру бібліотечних фондів через довідково-пошуковий апарат електронних каталогів;
- забезпечує функціонування вебпорталу і доступність 24/7 е-бібліотеки, цифрових колекцій, зокрема оцифрованих документів із фондів бібліотеки, що зміцнює засади інтеграції України у європейський і світовий інформаційний простір, в т. ч. гідну репрезентацію історико-культурної спадщини України;
- популяризує електронні ресурси бібліотек, архівів, музеїв України і світу на допомогу науковцям і освітянам;

- надає консультаційну допомогу в пошуку та виборі джерел інформації через віртуальні довідкові служби;
- приймає і виконує замовлення на електронну доставку документів;
- приймає і виконує замовлення на індексування документів за системами УДК;
- організовує та реалізує значну кількість онлайн-проектів, спрямованих на задоволення науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб громадян;
- сприяє опануванню навичками цифрової грамотності, використання цифрових даних;
- вивчає та удосконалює онлайн нові ідеї та практики, ініційовані в бібліотечних установах під час карантину, інформацію про найкращі міжнародні практики;
- активно комунікує з користувачами та колегами в соціальних мережах.

Діяльність ОННБ трансформується – від підтримки традиційного інформаційного сховища (архіву друкованих та електронних інформаційних ресурсів) до забезпечення функцій інформаційного центру, в якому експерти і технічні засоби сприяють задоволенню потреб користувачів щодо організації навігації та пошуку інформаційних ресурсів. Відповідно, цифрові проекти ОННБ відповідають усім основним функціям соціокультурної діяльності, до яких належать: інформаційно-просвітницька, пізнавальна, культурно-виховна, комунікативно-організаційна, практично-дієва, розважальна, естетична, творча, релаксаційна.

Висновок. Таким чином, одним із провідних завдань сучасної культурно-просвітницької роботи бібліотек є: створення універсальної моделі інноваційної діяльності, а також вивчення і впровадження найбільш успішних практик роботи з цифровими ресурсами й віртуальними сервісами бібліотек на допомогу розвитку культури, науки, освіти; вироблення політики, програм, процедур і технологій, які впливають на бібліотечно-інформаційні послуги та сприяють

успішній інтеграції бібліотек у світовий інформаційний простір через проведення різнопланових культурно-просвітницьких заходів із застосуванням інформаційно-комп'ютерних технологій.

Список використаних джерел та літератури

Бірюкова, 2018. – Бірюкова І. О. «Скарбниця культури»: віртуальний музей історії Одеської національної наукової бібліотеки як засіб популяризації історичної спадщини // Проблеми збереження і популяризації культурної спадщини: виклики та можливості : зб. допов. II міжнар. наук.-практ. конф. у Музеї нар. арх. і поб. у Львові ім. Кл. Шептицького. Львів, 2018. С. 304–307.

Бірюкова, 2019. – Бірюкова І. О. Створення електронного інформаційного ресурсу «Старовинна гравюра у фондах Одеської національної наукової бібліотеки» // Бібліотеки, архіви, музеї як центри освіти та саморозвитку особистості : матеріали XXI Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 24 жовт. 2018 р.) / Харків. держ. акад. культури ; редкол.: В.Д. Ракитянська (голова) та ін. Харків, 2019. С. 29–34.

Інформація і документація. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять : ДСТУ 7448:2013. [Чинний від 01.07.2014]. Київ, 2014. 41 с.

Матвійчук, 2010. – Матвійчук О. Є. Тенденції розвитку соціокультурної діяльності бібліотек // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. = Ukrainian culture: past, modern and ways of development : наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету : наук. зб. 2010. Т. 2, Вип. 16. С. 134–139.

Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР. // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 7. Ст. 45. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 26.11.2020).

Сидоренко, 2015. – Сидоренко Т. В. Культурно-просвітницька функція бібліотеки (з досвіду бібліотек Півдня України) // Всеукраїнська науково-практична конференція "Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні" : матеріали доповідей. Миколаїв, 2015. С. 272–274.

Скарбниця культури. Музей історії ОННБ. – URL: <http://odnb.odessa.ua/virtual-museum> (дата звернення: 26.12.2020).

Статут Одеської національної наукової бібліотеки, затверджений наказом Міністерства культури та інформаційної політики України № 1743 від 14.05.2020.

Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» // Розпорядження Кабінету міністрів України від 23 березня 2016 р. № 219-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-p.Text> (дата звернення: 26.11.2020).

References

Biriukova, 2018. – Biriukova I. O. «Skarbnitsia kultury»: virtualnyi muzei istorii Odeskoi natsionalnoi naukovoï biblioteki yak zasib populiaryzatsii istorychnoi spadshchyny ["Treasury of Culture": a virtual museum of the history of the Odessa National Scientific Library as a means of promoting historical heritage] // Problemy zberezhenia i populiaryzatsii kulturnoi spadshchyny: vyklyky ta mozhlyvosti : Zb. dopov. Druhoi mizhnar. nauk.-prakt. konf. u Muzei nar. arkh. i pob. u Lvovi im. Kl. Sheptytskoho. Lviv, 2018. S. 304–307. [in Ukrainian].

Biriukova, 2019. – Biriukova I. O. Stvorennia elektronnoho informatsiinoho resursu «Starovynna hraviura u fondakh Odeskoi natsionalnoi naukovoï biblioteki» [Creation of an electronic information resource "Ancient engraving in the funds of the Odessa National Scientific Library"] // Biblioteki, arkhivy, muzei yak tsenry osvity ta samorozvytku osobystosti : materialy XXI Vseukr. nauk.-prakt. konf. (Kharkiv, 24 zhovt. 2018 r.) / Kharkiv. derzh. akad. kultury ; [redkol.: V.D. Rakytianska (holova) ta in.]. Kharkiv, 2019. S. 29–34. [in Ukrainian].

Informatsiia i dokumentatsiia. Bibliotечно-informatsiina diialnist. Terminy ta vyznachennia poniat : DSTU 7448:2013. [Information and documentation. Library and information activities. Terms and definitions: DSTU 7448: 2013] [Chynnyi vid 01.07.2014]. Kyiv, 2014. 41 s. [in Ukrainian].

Matviichuk, 2010. – Matviichuk O. Ye. Tendentsii rozvytku sotsiokulturnoi diialnosti bibliotek [Trends in the development of socio-cultural activities of libraries] // Ukrainka kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku. = Ukrainian culture: past, modern and ways of development : naukovy zapysky Rivnenskoho derzhavnogo humanitarnoho universytetu : nauk. zb. 2010. T. 2, Vyp. 16. S. 134–139. [in Ukrainian].

Pro biblioteki i bibliotечnu spravu : Zakon Ukrainy vid 27.01.1995 № 32/95-VR [On libraries and library affairs: Law of Ukraine of 27.01.1995 № 32/95-VR] // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1995. № 7. St. 45. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80> (data zvernennia: 26.11.2020). [in Ukrainian].

Sydorenko, 2015. – Sydorenko T. V. Kulturno-prosvitnytska funktsiia biblioteki (z dosvidu bibliotek Pivdnia Ukrainy) [Cultural and educational function of the library (from the experience of libraries in the South of Ukraine)] // Vseukrainska nauково-praktychna konferentsiia Stan ta perspektyvy rozvytku kulturolohichnoi nauky v Ukraini : materialy dopovidei. Mykolaiv, 2015. S. 272–274. [in Ukrainian].

Skarbnytsia kultury. Muzei istorii ONNB. [Treasury of culture. ONSL History Museum]. URL: <http://odnb.odessa.ua/virtual-museum> (дата звернення: (data zvernennia: 26.11.2020). [in Ukrainian].

Statut Odeskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky [Charter of the Odessa National Scientific Library], zatverdzhenyi nakazom Ministerstva kultury ta informatsiinoi polityky Ukrainy № 1743 vid 14.05.2020. [in Ukrainian].

Stratehiia rozvytku biblioteknoi spravy na period do 2025 roku «Iakisni zminy bibliotek dlia zabezpechennia staloho rozvytku Ukrainy» [Strategy for the development of librarianship for the period up to 2025 "Qualitative changes in libraries to ensure sustainable development of Ukraine"] // Rozporiadzhennia Kabinetu ministriv Ukrainy vid 23 bereznia 2016 r. № 219-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-r#Text> (data zvernennia: 26.11.2020). [in Ukrainian].